

Asia: VN/24308/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnon antajasta

Espoon kaupungin Tilapalvelut-liikelaitos kiittää mahdollisuudesta lausua ”Luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista”.

Espoon kaupungin Tilapalvelut-liikelaitos vastaa kaupungin toimitilojen rakennuttamisesta, hankkimisesta ja ylläpidosta. Pääosa kiinteistöistä on kouluja ja päiväkoteja. Tämän lisäksi kiinteistökantaan kuuluu liikuntatiloja kuten uimahallit ja jäähallit, kulttuuritiloja kuten museot ja Espoon kulttuurikeskus sekä toimistotiloja.

Espoon kunniahimoinen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Lausunto

Hiilijalanjälki on hyödyllinen ohjauskeino vähähiilisessä rakentamisessa. Peruslähtökohtana on hyvä, että ei ohjata suoraan tiettyihin ratkaisuihin, vaan parhaimmillaan mahdollistetaan markkinan, tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Rakennuttajan näkökulmasta on tärkeää, että laskennan ohjeet ovat yksiselitteiset, laskentatarkkuus selkeästi osoitettu ja tuotteiden hiilijalanjäljen laskenta on selkeästi määritetty. Täten eri toimijoiden hiilijalanjälkilaskelmat ovat vertailtavissa eikä voida laskennallisilla tempuilla tai jättämällä joitain pois muuttaa tuloksia. Kansallinen laskentatapa pitää olla yhteneväinen siten, että laskelmia voidaan verrata keskenään ja laskentaohjetta pitää päivittää suunnitelmallisesti. Tuotteiden selkeästi määritetyllä laskentatavalla tuotteiden vertailu on selkeää sekä rakennuttajalle, suunnittelijalle että urakoitsijalle rakentamisen eri vaiheissa. Lisäksi laskennan selkeä ohjeistus ei nosta rakentamisen hintaa tarpeettomasti ja antaa mahdollisuuden myös pienemmille toimijoille.

Espoon kaupungin jo toteutuneissa hankkeissa hiilijalanjälkilaskelmat päiväkotien raja-arvot ovat vaihdelleet välillä 14,13-16,46 kgCO₂e/m²/a ja koulukohteessa 17,02 kgCO₂e/m²/a

Ympäristöministeriön eri vuosien arviointimenetelmillä 2018-2024, jotka eivät ole vertailukelpoisia toisiinsa eikä vuoden 2025 laskentaan. Näissä raja-arvot on saavutettu, kun energiaratkaisuna on käytetty maalämpöä.

Lähtötilaisuudessa Espoon Tilapalveluiden merkittävä osa rakentamisesta koostuu oppilaitosten ja päiväkotien peruskorjauksesta ja laajennuksista. Laajennuksen suuruus on osassa kohteissa merkittävä verrattuna alkuperäiseen rakennuksen pinta-alaan. Jotta raja-arvoilla on merkittävämpi vaikutus, olisi tarpeellista laajentaa raja-arvojen käyttöä vähintään rakennusten merkittävälle laajennusosille ja myös peruskorjausosiin. Perustuen Espoon Tilapalveluiden valmistuneisiin kohteisiin ja niissä toteutuneihin hiilijälkilaskemiin, kiinteistö – ja rakennusalan toimijoilla olisi edellytykset tavoitella ehdotettua kireämpiä raja-arvoja.

Raja-arvot on nyt esitetty vuosille 2026 ja 2028. Seuraavien raja-arvojen kiristykset tulisi päättää mahdollisimman pian, että hankkeet voivat varautua niiden noudattamiseen. Rakentamisen ohjauksen tulee lähtökohtaisesti olla pitkäjänteistä, tavoitteellista ja ennakoitavissa. Suuremmissa hankkeissa kahden vuoden suunnittelu-aika ennen rakennusluvan hakemista on yleistä, joten raja-arvot tulisi olla käytettävissä ennen suunnittelun aloittamista. Suosittelemme tutkimaan ennalta millä keinoilla tiukemmat raja-arvot voidaan saavuttaa, kun esitetään uusia tiukennuksia raja-arvoihin. Hiilijalanjäljen raja-arvojen osalta tulee tarkentaa, miten raja-arvoihin vaikuttaa päästötietokannan muuttuminen rakennusluvan hakemisen ajankohdan ja rakennuksen valmistumisen välillä. Kansallisen päästötietokannan CO₂-datan päästöarvojen päivittämisen ajankohdat tulee muuttaa säännönmukaiseksi ja ennakoitavaksi esimerkiksi vuosittain päivittyviksi. Raja-arvojen kehityksen tulee olla pitkäjänteisesti ennakoitavissa.

Käyttötarkoitukseluokassa uimahallien ja jäähallien laittaminen samaan luokkaan kuin varastorakennukset ei ole käyttötarkoitusta huomioiva ratkaisu. Uimahalleissa ja jäähalleissa arkkitehtuuri, käyttötapa, sisäilmavaatimukset, materiaalien kestävyys ja jokaisen urheilupaikan erikoispiirteet vaikuttavat hiilijalanjälkeen ja ne eivät ole verrattavissa varastorakennukseen. Uimahallien käytön aikainen energiankulutus on myös merkittävästi suurempi verrattuna muihin rakennustyyppeihin. Uimahallien energiatodistuksen energiankäyttö vaikuttaa merkittävästi rakennuksen hiilijalanjäljen tuloksiin. Uusien uimahallien energiatehokkuuksissa on suuria eroavaisuuksia, tulokset ovat A2018-G2018 energialuokkiin asti viimeisen neljän vuoden aikana. Uimahallien energiatodistustulokset tulisi ohjeistaa yhdenmukaiseksi. Tällöin hiilijalanjäljen tulokset olisivat vakiomuotoisempia ja tulokset vertailukelpoisia keskenään. Jotta uimahallien hiilijalanjäljen esitetyt raja-arvot pystytään täyttämään, voidaan uimahallien energiatodistuksessa huomioida vain rakennuksen energiankäyttö ja uima-altaiden energiankäyttö joudutaan rajaamaan energiatodistuksen ulkopuolelle. Uimahallien rakenteisiin toteutettavien vähähiilisyyden toimenpiteiden vaikutukset elinkaaren hiilijalanjälkeen vaihtelevat merkittävästi, jos koko elinkaaren aikaisen hiilijalanjäljen laskentatavat eroavat toisistaan energiankäytön osalta.

Energiantuotannon hiilijalanjäljen tulisi olla tuottajan todellisten päästöjen mukainen, mikä edistäisi tuotettavan siirtymistä vähähiilisempään ja antaisi rakennuttajalle todellisen valinnanvapauden eri energiamuotojen välillä. Energiatuotannon hiilijalanjäljen tulee olla todennettavissa puolueettomasti.

Espoon kaupunki, Tilapalvelut liikelaitos

Anttila Maija
Espoon kaupunki Tilapalvelut-liikelaitos